

Reviderte etiske retningslinjer, gjeldende fra 26. april 2023:

## Formål

Etiske retningslinjer bygger på plattformen for Kriresenterbevegelsen vedtatt i 1982, Lov om kommunale krisesentertilbud fra 2010 og må ses i sammenheng med Kriresentersekretariatets verdidokument. Etiske retningslinjer forplikter og skal hjelpe oss å være bevisst våre holdninger og vår forståelse i møte med mennesker. Målet er større bevissthet og bedre kvalitet på hjelpen vi yter til den enkelte, samt forbedring av metodene vi bruker i dette arbeidet. Overordnet mål er respekt for voldsutsattes verdighet, og deres rett til å ta egne beslutninger.

Vold i nære relasjoner er en alvorlig trussel mot liv og helse. Vold i nære relasjoner kan ramme alle. Kvinner er i vesentlig større grad enn menn utsatt for den mest alvorlige volden, der bruk av psykisk og fysisk vold over tid ofte kan være en del av et mer omfattende makt- og kontrollregime. I sin ytterste konsekvens kan vold i nære relasjoner føre til tap av menneskeliv. Barn som vokser opp med vold er særlig utsatt. Vold i nære relasjoner skal forebygges og motarbeides. Det finnes mange former for vold. Volden kan for eksempel være fysisk, psykisk, materiell, seksuell, økonomisk, latent og digital. Vold i nære relasjoner er et sammensatt fenomen som spenner fra enkelthendelser til langvarig og omfattende mishandling. Vold mot kvinner og vold i nære relasjoner er også strukturelle problemer, som må forebygges og bekjempes på samfunnsnivå.

## Målgrupper

Dokumentet er veiledende for ansatte og frivillige tilknyttet et krisesenter som er medlem av Kriresentersekretariatet. Det forutsettes at alle medlemmer gjør seg kjent med de etiske retningslinjer og utføre sitt arbeid i samsvar med disse.

## Verdigrunnlag

Alle som opplever vold i nære relasjoner skal få oppfylt sin rett til den hjelpen de har behov for. De skal møtes med respekt, omsorg og forståelse, på egne premisser, i møte med det krisesenter de oppsøker. Krisesentrene skal være et gratis lavterskeltilbud for volds- og overgrepssatte uten krav om timebestilling eller henvisning. Vi arbeider på politisk og livssynsnytralt grunnlag. I det ligger det at vi respekterer brukerens holdninger og valg av livsstrategier uansett seksuelle preferanser, etnisk opprinnelse, livssyn, kjønn, kjønnsidentitet eller politiske oppfatninger.

Arbeidet på krisesenteret er basert på

- LIKEVERD OG RESPEKT • DEMOKRATI • HUMANISME OG FEMINISME.



Vi skal bidra til at de som er utsatte for vold og krenkelser, gis mot, myndighet og mulighet til å håndtere sine og eventuelle barns livssituasjon. Brukerne er handlende aktører i egne liv, og er hovedpersoner i arbeidet med å finne løsninger og fatte beslutninger. Hjelperen er ansvarlig for at de voldsutsatte og deres behov er i fokus. Brukerne har rett på oppfølging i en reetableringsfase. Krisesentrene arbeider på samfunns-, gruppe- og individnivå for alles rett til:

• RESPEKT • TRYGGHET OG SIKKERHET • FRIHET • PRIVATLIV • ET LIV UTEN VOLD OG SEKSUELLE OVERGREP • BESKYTTELSE • HELSE

## **Etiske Retningslinjer**

### **BRUKERE**

Alle som oppsøker krisesentrene, og som gjør seg nytte av våre tjenester, betegnes som brukere. Vi skal tilby trygghet og stabilisering. Vi er støttende, ivaretakende og tilbyr respektfull omsorg med basis i likeverd. Vi er lyttende og utforskende, for å forstå brukerens perspektiv. Vi legger til rette for at brukere kan ta selvstendige valg. Brukeren selv er sin viktigste ressurs. Vi tar det den voldsutsatte sier på alvor, kartlegger voldshistorien og trusselbildet, og foreslår tiltak på bakgrunn av dette. Egenkraftmobilisering (empowerment) er et viktig prinsipp i vårt arbeid med brukere. Vi har et særlig ansvar for å ha kunnskap om og legge til rette for personer i særlig sårbare livssituasjoner. Krisesentertilbudet skal være et lavterskeltilbud.

### **KOLLEGAER**

Ansatte ved krisesentrene har mangfoldig og ulik bakgrunn, erfaring og kompetanse. Krisesenterarbeidere bør utføre sitt arbeid i tråd med plattformen og gjeldende retningslinjer. Vi skal ta ansvar, vise profesjonalitet, og forpliktelse overfor vårt oppdrag. Vi bør legge forholdene til rette slik at utviklingsmuligheter og kompetanseheving blir realisert for hver enkelt. Vi har et ansvar for å ivareta hverandre i arbeidet vi står sammen om.

### **SAMFUNNET UTENFOR**

Krisesentrene bør ha ansvar for å informere storsamfunnet om arbeidet vi gjør. Men vi har også ansvar for å skjerme enkeltindivid mot eksponering. Vi bør bidra til å avkrefte myter og holdninger som opprettholder og legitimerer vold og undertrykking. Vi bør bidra til informasjon og kompetanseheving om vold og seksuelle overgrep på alle nivåer i samfunnet. Vi bør bidra til å synliggjøre omfanget av vold mot kvinner og vold i nære relasjoner, samt de samfunnsmessige og individuelle konsekvenser volden har. Målet er et samfunn med like rettigheter og plikter for alle.

## **Anonymitet, taushetsplikt og avvergeplikt**

Brukerne ved krisesentrene har rett til å være anonyme overfor hverandre og senterets medarbeidere. Krisesenterarbeidere plikter å ivareta brukeres konfidensialitet og rett til personvern og skal håndtere taushetsplikten profesjonelt, etter gjeldene lover. Alle som



utfører tjenester eller arbeid etter Kriसेnterlovens §5 har taushetsplikt etter forvaltningsloven (jf. §§ 13 til 13 e). Brudd på taushetsplikten straffes etter straffeloven § 209. Brukerne ved krisesentrene kan være stilt overfor alvorlige trusler. De må kunne ha absolutt tillit til at informasjon ikke blir videreformidlet. Andre ledd i paragraf 5 gir derfor krisesentertilbudet en utvidet taushetsplikt. Taushetsplikten omfatter også fødselssted, fødselsdato, personnummer, statsborgerforhold, sivilstand, yrke, bosted, arbeidssted og andre opplysninger som kan røpe at noen har vært i kontakt med tilbudet. Tredje ledd i paragraf 5 gir unntak fra taushetsplikten. Opplysninger til andre forvaltningsorgan (jf. forvaltningsloven § 13 b nr. 5 og 6) kan bare gis når dette er nødvendig for å fremme oppgavene til kommunen etter denne loven, eller for å forebygge vesentlig fare for liv eller alvorlig helseskade.

### **Avvergeplikten**

Inntreer når du finner det sikkert eller mest sannsynlig at grove straffbare forhold vil finne sted (Strl. § 196). Plikten gjelder alle, ikke bare offentlige instanser, men også privatpersoner. Plikten innebærer for eksempel at man skal gi varsel til politiet, barnevernet eller andre personer som kan gripe inn. Det er også straffbart å medvirke til brudd på avvergeplikten, for eksempel ved å overtale noen til ikke å kontakte barnevernet. Når avvergeplikten inntreer, opphever den en eventuell taushetsplikt. Dette kan i noen tilfeller innebære problematiske grensdragninger, spesielt i yrker der tillitt og nettopp taushetsplikten er avgjørende for den jobben som skal gjøres. At taushetsplikten må vike i disse tilfellene er nødvendig for å kunne beskytte de som utsettes for grove overgrep.

### **Opplysningsplikt**

Opplysningsplikt til Barnevernstjenesten (**Barnevernsloven** § 6-4) inntreer når det er grunn til å tro at et barn blir eller vil bli mishandlet eller utsatt for alvorlige mangler ved den daglige omsorgen. Plikten å gi opplysninger inntreer også når det er grunn til å tro at et barn blir utnyttet for menneskehandel, ikke får dekt sitt behov for undersøkelse, behandling eller opplæring. Eller et barn som viser alvorlige atferdsvansker. Så langt som mulig skal opplysninger innhentes i samarbeid med den saken gjelder og at vedkommende skal få kjennskap til at opplysninger gis.

### **Sosiale medier**

Alle sentre bør ha egne retningslinjer og jevnlig drøftinger hvordan ansatte skal forholde seg til brukere på sosiale medier og privat.



## Forpliktende verdier

- FNs kvinnekonvensjon om å avskaffe alle former for diskriminering mot kvinner. (CEDAW 1979)
- Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen. (EMK 1950)
- FNs handlingsplan for tiltak mot vold mot kvinner. (Beijing 1995).
- FNs Barnekonvensjon
- FNs bærekraftsmål
- Europarådskonvensjonen om forebygging og bekjempelse av vold mot kvinner og vold i nære relasjoner. (Istanbulkonvensjonen 2011).

## Fagetisk råd

Fagetisk råd skal, med utgangspunkt i vedtatte etiske retningslinjer for Kriresentersekretariatet, bidra til å sikre høy etisk bevissthet blant medlemmene i organisasjonen, blant annet ved å drøfte problemstillinger og dilemmaer knyttet til etikk og omdømme.

Rådet er et forum som kun gir råd og/eller anbefalinger til medlemssentrene eller kontaktutvalget ut fra brudd på retningslinjene eller mistanke om det. Brukere av medlemssentre eller medlemmer av Kriresentersekretariatet har anledning til å melde inn saker for rådet. Rådet kan, hvis de finner det nødvendig, ta opp saker på eget initiativ.